

Research Article

DOI: 10.14456/jpv.2024.31

การบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิม
เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน

Integrated Community-Strengthening Public Administration in The Development of Traditional Handicrafts

พรพรรณ ทศนพานนท์^{1*} & อภิรัตน์ กังสดารพร²

Pornphan Tasanapanon^{1*} & Apirat Kangsadanporn²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author*

1. พรพรรณ ทศนพานนท์*

Pornphan Tasanapanon

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand.

Email: pornpuntas2019@gmail.com

2. อภิรัตน์ กังสดารพร

Apirat Kangsadanporn

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand.

Email: Kangsadanporn.ar@gmail.com

คำสำคัญ:

การบริหารราชการแบบบูรณาการ; การพัฒนา
หัตถกรรมดั้งเดิม; ความเข้มแข็งของชุมชน; ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น

Keywords:

Integrated Public Administration;
Development of Traditional
Handicrafts; Community's Strength;
Local Wisdom

Article history:

Received: 25/04/2023

Revised: 30/08/2024

Accepted: 26/09/2024

Available online: 30/11/2024

ABSTRACT

The purpose of this qualitative research was to examine the community's strength as a consequence of local wisdom and traditional handicrafts in Sri Suphan Community, Chiang Mai Province, Ban Phai Nong Community, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, and the urban community of Nakhon Si Thammarat Province; and to examine the role of integrated public administration in the development of local wisdom and traditional Thai handicrafts. The forty-five key informants include community leaders, government officials, and members of the community.

The findings revealed that the strength of indigenous knowledge, as exemplified by traditional handicrafts, is derived from the accumulated wisdom of past generations that has been acquired through empirical research and transmitted intergenerationally within the community. Additionally, the resilience of the community is bolstered by its ability to be self-sufficient, which is further reinforced by governmental assistance. In the context of production, adaptation, and modernization, there exists a potential for value addition, job creation, income generation, and enhancement of community happiness and pride. Consequently, the sustainable strengthening of the community is achieved. In addition, it was discovered that an integrated approach to public administration in the development of traditional handicraft local knowledge is the result of the public sector's participation in all phases of development, namely: 1) establishing mechanisms to promote diverse group representatives formally adhering; 2) adapting government agencies and agency officials' working methods to a network environment; 3) creating skills to collaborate with all sectors and fostering leadership for the public

How to cite:

Tasanapanon, P.& Kangsadanporn, A. (2024). Integrated Community-Strengthening Public Administration in The Development of Traditional Handicrafts. *Journal of Philosophical Vision*, 29 (2), 110-123.

sector to be educated about management techniques; and 4) evaluating performance from working with people in order to achieve results in accordance with the strategy aimed at achieving the objectives of collaborative work.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทย ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนในชุมชนรวม 45 คน

ผลการวิจัยพบว่าความเข้มแข็งของภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิม เกิดจาก องค์ความรู้จากบรรพบุรุษที่ผ่านการศึกษาด้วยการทดลองทำ และถ่ายทอดสืบต่อกันมาผ่านปราชญ์ชาวบ้าน และความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากการพึ่งพาตนเองโดยผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านการผลิต การปรับประยุกต์และพัฒนาให้ทันสมัย ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่า สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน นอกจากนี้พบว่าแนวทางการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิม เกิดจากการที่ภาครัฐให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ได้แก่ 1) การสร้างกลไกส่งเสริมให้ตัวแทนกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมอย่างเป็นทางการ 2) การปรับหน่วยงานภาครัฐ วิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานให้มีการทำงานแบบเครือข่าย 3) พัฒนาความเป็นผู้นำให้กับภาคประชาชน สร้างทักษะการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการบริหารจัดการ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการทำงานร่วมกับประชาชน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของงานร่วมกัน

1. บทนำ

การบริหารงานราชการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจากการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดประโยชน์สุขโดยการบริหารบ้านเมืองที่ดีจากการมีธรรมาภิบาล การบริหารราชการแบบบูรณาการด้วยการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ และสิ่งสำคัญเน้นการประสานการทำงาน รวมถึงการใช้ทรัพยากรของรัฐ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติหรือนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศและตอบสนองความต้องการของประชาชนที่แท้จริง ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นมีมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ที่คนในชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือกัน เน้นการพึ่งพาตนเอง ร่วมกันสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้ส่งต่อกันมารุ่นต่อรุ่นและมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องใช้งานและแต่ละยุคสมัย เครื่องโลหะเป็นหัตถกรรมดั้งเดิมที่ชาวบ้านนำมาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ใน คราวเรือนและเพื่อการประกอบอาชีพ มีคุณค่าทางจิตใจ ความงดงามเชิงศิลปะ

ของเหตุการณ์คู่กับประโยชน์ใช้สอย ล้วนมาจากภูมิปัญญา (wisdom) แนวคิดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายแก่ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อาทิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมดั้งเดิม กลุ่มธุรกิจชุมชน เป็นต้น นับเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์สินค้าเพื่อนำรายได้สู่ชุมชน

บทบาทและหน้าที่หน่วยงานภาครัฐต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2560 หมวด 5 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ โดยจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (2) อนุรักษ์คุ้มครอง บำรุงรักษาฟื้นฟูบริหารจัดการและใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ และได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้สภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 เพื่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพและการบริหารและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ ด้านทุนทางสังคม (social capital) ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ (human capital) ต้องเป็นคนที่มีความไว้วางใจมีน้ำใจ เอื้ออาทร และความเชื่อในระบบคุณค่าและหลักศีลธรรมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีจิตสำนึกสาธารณะ ทุนสถาบัน (institutional capital) สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีสถาบันหลัก อาทิ สถาบันครอบครัวที่ปลูกฝังค่านิยมที่ดี สถาบันศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม สถาบันการศึกษา ความรู้คู่คุณธรรมสถาบันภาคธุรกิจและเอกชน และทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม (local wisdom, and culture) ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ในรูปของความเชื่อความศรัทธาจารีตประเพณีที่ดีงามค่านิยมความเป็นไทยมีแหล่งประวัติศาสตร์ ฯลฯ เป็นตัวยึดเหนี่ยวคนในสังคมให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเองเกิดความหวงแหนภูมิใจที่จะรักษาทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม สามารถพัฒนาต่อยอด เพื่อประโยชน์ตนเองครอบครัวชุมชนและประเทศ การใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นปรับใช้สอดคล้องกับความต้องการตลาด และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้อย่างเหมาะสม จากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐที่ผ่านมา พบว่าประชาชนมีการรวมกลุ่ม อาทิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเพื่อบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน สร้างความผูกพันและความเกื้อกูลกันในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งนี้ทุนภูมิปัญญาไทยที่อยู่ในตัวคน มีการจัดการความรู้ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดและขยายความรู้จรรยาบรรณมาใช้พัฒนาประเทศได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะ มีศักยภาพ การพัฒนาทางสังคม โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ของชุมชน สามารถเสริมสร้างบทบาทครอบครัว ทำให้ชุมชนมีศาสนสถาน มีสัมพันธภาพที่ดี และการส่งเสริมการนำเสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้ชุมชน โดยผู้นำชุมชน ปราชญ์ พัฒนาและรวบรวมความรู้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สร้างทุนสังคม อาทิ การสะสมทุนบุคลากรภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการวิจัยพัฒนาเพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาชุมชน กระบวนการสร้างความหลากหลายที่ส่งผลต่อคุณภาพในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิม ทั้งนี้ ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนจึงมีคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนด้วยการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาที่มีการต่อยอดจากพื้นฐานที่ดีของไทยโดยวิชาการสมัยใหม่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยนำวิชาการสมัยใหม่มาปรับใช้บนฐานภูมิปัญญาดั้งเดิม คือ การบริหารราชการแบบบูรณาการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือประคับประคองให้ท้องถิ่นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน

ดังนั้น จากฐานคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาชุมชนที่ยังคงสืบทอดมรดก การทำหัตถกรรมท้องถิ่นที่ผลิตสินค้าของชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยพบชุมชน 3 ชุมชน ที่มี 1) วิสาหกิจชุมชนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ 2) คุณลักษณะเด่นพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารราชการแบบบูรณาการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้นำชุมชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ แสดงถึงการบริหารราชการแบบบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ วางแผนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล วิสาหกิจชุมชนดำเนินการโดยการบริหารจัดการกลุ่ม โดยประธาน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มผู้ที่มีบทบาทสำคัญมีประสบการณ์ในการทำงาน และแบ่งหน้าที่กันทำงานชัดเจน อาทิ การติดต่อประสานงาน ติดต่อกองตลาด สมาชิกกลุ่มเป็นผู้มีความสามารถ มีทักษะเรามีความเชี่ยวชาญ มีการช่วยเหลือกัน สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทั้งการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติงาน ที่กลุ่มกำหนด ร่วมกันแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงาน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางของกลุ่ม การส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน ภาครัฐให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิม อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัด มหาวิทยาลัย และหน่วยงานของภาครัฐเข้ามาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้เป็นวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้าที่สามารถนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้ เพราะ มีเอกลักษณ์ที่มีคุณภาพดีในระดับมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ก็เป็นหนึ่งในวิสาหกิจชุมชน สำหรับการบริหารราชการแบบบูรณาการโดยภาครัฐร่วมกับ ประชาชน และเอกชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 ชุมชนมีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 3 ชุมชน มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารราชการแบบบูรณาการ ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนคำถามสำคัญคือ 1) ชุมชนดังกล่าวสามารถดำรงรักษาภูมิปัญญาที่สืบทอดมาถึงปัจจุบันได้อย่างไร 2) การมีวิสาหกิจชุมชนเป็นองค์ประกอบทำให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งหรือไม่ ที่สำคัญการบริหารราชการแบบบูรณาการที่เป็นแนวคิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนที่เป็นชุมชนกับรัฐ ทั้ง 3 ชุมชนมีกระบวนการการทำงานอย่างไรถึงสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ในบทความนี้ จะกล่าวถึงการบริหารราชการแบบบูรณาการที่รัฐมีส่วนร่วมกับประชาชนลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารราชการแบบบูรณาการ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมการผลิตหัตถกรรมดั้งเดิม ได้แก่ เครื่องเงิน มีดอรัญญิก เครื่องถม และกระจายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีอยู่ในชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทุนทางสังคมโดยคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน จากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรักษาผลประโยชน์ของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าสร้างรายได้ให้คนในครอบครัวและชุมชน

ดังนั้น การศึกษาเรื่องการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนครั้งนี้ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการดำเนินงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น หัตถกรรมดั้งเดิมที่เป็นเลิศของชุมชนวัฒนธรรม เครื่องเงินชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ มีดอรัญญิกบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเครื่องถมนครชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และจะทำให้ได้นวัตกรรมเป็นข้อเสนอแนวทางการดำเนินงาน ด้านการบริหารราชการแบบบูรณาการกับชุมชนในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทยในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งจะส่งผลการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของหัตถกรรมเครื่องเงิน ชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ มีดอรัญญิก ชุมชนบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเครื่องถมนคร ชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2. เพื่อศึกษาการบริหารราชการแบบบูรณาการชุมชนในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับแหล่งข้อมูลบุคคลระดับผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในการศึกษาจากเว็บไซต์ของหน่วยงาน ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลตำบลอรัญญิก เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ที่บริหารราชการแบบบูรณาการ ซึ่งพื้นที่ของชุมชนมีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบสองทาง (Two way communication) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายก/รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายก/รองนายกเทศมนตรี (เทศบาลนคร), นายก/รองนายกเทศมนตรี (เทศบาลตำบล), เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ 2) กลุ่ม ประชาชน ภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชนบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ และชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ กลุ่มนักปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม จำนวน 9 คน ผู้นำชุมชน 9 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 9 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 9 คน ได้ข้อมูล

มาแล้วผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยอิงองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน การมีส่วนร่วม ของ Cohen and Uphoff เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารราชการแบบบูรณาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภาครัฐตามแนวคิด 4 ขั้นตอน ของ Cohen and Uphoff มาใช้เป็นกรอบใน โดยตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บข้อมูลหลายครั้ง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูล บุคคล สถานที่ เวลา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ประการ โดยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1. ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของหัตถกรรมเครื่องเงิน ชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ มีต่อรัฐถูก ชุมชนบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเครื่องดนตรี ชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชน ผู้รู้ในชุมชน มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรมเครื่องเงิน มีต่อรัฐถูก เครื่องดนตรี ภูมิปัญญาที่นำมาสู่การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพด้านกระบวนการผลิตสินค้า พัฒนาฝีมือ จัดจำหน่ายสร้างรายได้

4.2. การบริหารราชการแบบบูรณาการชุมชนในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนกับภาครัฐตามแนวคิด 4 ขั้นของ Cohen and Uphoff ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของ ชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ ชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูงส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ประการผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่สำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของการบูรณาการทำงาน คือ ความสามารถมองใน เชิงของปริมาณได้ ความสามารถวิเคราะห์ปัญหาในประเด็นต่างๆได้ ความสามารถในการจัดการเพื่อผลักดันให้งานเกิดขึ้นได้ และความสามารถในการประสานงานในทุกฝ่ายให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ ด้วยการบริหารงานให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ภาค ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่นคง ยั่งยืน การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและภาคประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยกระจายอำนาจ การตัดสินใจสู่ผู้ปฏิบัติที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด เพื่อให้เกิดการบริหารที่รวดเร็วและ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประกอบด้วย 1) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (solidarity) 2) ความเข้มแข็ง

ของชุมชนผ่านภูมิปัญญา (strengthen wisdom) 3) กลไกของรัฐกับความเข้มแข็งของชุมชน สำหรับการนำกระบวนการบริหารแบบบูรณาการมาเป็นกรอบหรือแนวทางในการศึกษา ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภาครัฐ 4 ขั้นตอน ของ Cohen and Uphoff ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์จากโครงการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงเน้นศึกษา เรื่องวิสาหกิจชุมชนด้านหัตถกรรมเครื่องเงิน มีดอร์ญุญิกและเครื่องถมนคร ด้วยการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเชียงใหม่ในการบริหารแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิม เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์เท่ากับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิด 4 ขั้นของ Cohen and Uphoff ประกอบด้วย

เทศบาลนครเชียงใหม่ บริหารราชการแบบบูรณาการ มีบทบาทในพื้นที่ชุมชนศรีสุพรรณ โดยเริ่มจากการจัดทำยุทธศาสตร์สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาควิชาการ อาทิจำโครงการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายกลุ่มประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยการดำเนินกิจกรรมต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจเมืองและการท่องเที่ยว ด้วยการอบรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน การจัดกิจกรรมถนนคนเดินเชียงใหม่ ได้แก่ ถนนคนเดินวัวลายและถนนคนเดินราชดำเนิน การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในลักษณะบูรณาการ โดยพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมที่ประชาชน คณะกรรมการมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจตัดสินใจ มีกิจกรรมร่วมกัน สามารถจัดการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนศรีสุพรรณได้ด้วยตนเองเป็นพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนศรีสุพรรณ สอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ทั้งนี้ประชาชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเทศบาลนครเชียงใหม่ กระทรวงมหาดไทย ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเกิดความประทับใจ ภาคภูมิใจ มีความผูกพันกับชุมชนในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการจ้างงาน จากการผลิตเครื่องเงินของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้มากขึ้น สรุปได้ว่า ประชาชนในชุมชนศรีสุพรรณ คณะกรรมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนศรีสุพรรณมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทยของเทศบาลตำบลอรุญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุมชนบ้านไผ่หนอง มีวิสาหกิจขนาดย่อม 2 กลุ่มที่มีศักยภาพ ภายใต้การบริหารราชการแบบบูรณาการของเทศบาลอรุญญิก กลุ่มที่ 1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ร่วมกันทำซอ้นส้มสแตนเลสและภาชนะบนโต๊ะอาหาร สแตนเลส กลุ่มที่ 2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมีดอร์ญุญิก วินัย รวยเจริญ โดยชุมชนได้ตัดสินใจ เข้าร่วมโครงการวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูล และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ อรุญญิก สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ตอบสนองความต้องการของชุมชน และชุมชนได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับ ผู้ประกอบการ SMEs กลุ่ม OTOP และวิสาหกิจชุมชน หน่วยงาน

ภาครัฐโดยสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 15 พระนครศรีอยุธยา ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมแปลกใหม่การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีจากการปฏิบัติจริง และ เทศบาลตำบลรัษฎา ดำเนินการจัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อให้มีข้อมูลและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน สำหรับประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งชุมชน วิเคราะห์ปัญหาดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับชุมชน โดยชุมชนเสนอแผนโครงการ เสนอความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนต่อเทศบาล จัดให้มีการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนชุมชนในการร่วมประชุมเสนอแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ความเห็นร่วมกับเทศบาล และภาครัฐฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้านมีดอร์ัญญิก เพื่อให้คณะกรรมการมีวิสัยทัศน์ นำมาประยุกต์ใช้ในการทำมีดอร์ัญญิกและช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน

การได้รับผลประโยชน์จากโครงการวิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมพัฒนากลุ่มอาชีพและสินค้า OTOP เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ได้สร้างเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ภาครัฐจัดการอบรมยกระดับศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้านทำมีดอร์ัญญิก การจัดแสดงสินค้าการสาธิตมีกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อสนับสนุนประชาสัมพันธมีดอร์ัญญิก ช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชน ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์กับการท่องเที่ยว ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีโครงการสนับสนุนงบประมาณทำให้ประชาชนมีรายได้จากการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายภายในประเทศและต่างประเทศ ดำเนินงานสนองนโยบายในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน คณะกรรมการสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมออร์ัญญิกหมู่บ้าน OTOPเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อให้คณะกรรมการสมาชิกกลุ่มมีวิสัยทัศน์นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหัตถกรรมและในการประเมินผล ประกอบด้วย การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ การร่วมติดตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ โดยคณะกรรมการชุมชน การร่วมในใช้การเผยแพร่ผลงาน การติดตามและรายงานการปฏิบัติงานกิจกรรมที่ได้เข้าร่วม และรายงานผลต่อเทศบาล และร่วมประเมินผลความพึงพอใจโครงการของเทศบาล สอดคล้องกับแนวคิดของ cohen and uphoff ประชาชนมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอนในระดับสูง

การบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน เมืองนครศรีธรรมราช มีวิสาหกิจชุมชนสายใยรักศิวัชเครื่องถม และมีผู้ประกอบการสินค้าเครื่องถมนครเป็นสินค้า OTOP จำนวนมาก เทศบาลนครศรีธรรมราช บริหารราชการแบบบูรณาการ ด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการโครงการบริหารพิพิธภัณฑ์เมืองนครศรีธรรมราช อาทิ การสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องถมนคร การส่งเสริมการท่องเที่ยว การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลนครศรีธรรมราช โครงการสัมมนาและพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ใน การเตรียมความพร้อมด้วยบทบาทหน้าที่และภารกิจของการพัฒนาตนเองให้กับกรรมการชุมชนให้มีศักยภาพในตนเองดำเนินการพัฒนาชุมชนตามกระบวนการพัฒนาชุมชน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการสร้างประชาคมในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนการเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งในชุมชนโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดแผนงานที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และแก้ไขปัญหาด้วยชุมชนเอง ซึ่งเทศบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์การจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราชการตามแผนโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นในปี พ. ศ. 2561 ถึง 2565 ของเทศบาลนครศรีธรรมราช โดยมีผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลนครศรีธรรมราช ประธานคณะกรรมการชุมชน กรรมการชุมชน ผู้เกี่ยวข้องมาร่วมประเมินผลกำหนดแนวทางวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการติดตามและประเมินผล รายงานผลและเสนอแนะความเห็นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ภาครัฐ โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการโครงการคัดสรรหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตหัตถกรรม ผู้ประกอบการชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสมัครเข้ารับการคัดสรรหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ขึ้นดำเนินงานผู้ผลิตผู้ประกอบการของชุมชนผลิตหัตถกรรมเครื่องถมผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานหรือได้รับอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อการใช้สอยหรือประดับตกแต่งเป็นของขวัญและสิ่งประดิษฐ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์เครื่องถมทำจากโลหะต่างๆที่คัดสรรผลิตภัณฑ์ OTOPตามขั้นตอนที่กรมพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการคัดสรรผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่ง ผลิตภัณฑ์ ภาครัฐมีส่วนร่วมกับชุมชนในด้านการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์OTOPจากภาครัฐ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ในด้านการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการในการจำหน่ายสินค้า OTOP ความพอใจในประโยชน์และความคุ้มค่า ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ ทำให้ประชาชนในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี การประเมินผลจากผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนชุมชนเมือง พบว่า มีผู้ประกอบการที่รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ในพื้นที่อำเภอเมือง นครศรีธรรมราชเป็นกลุ่ม OTOP 5 ดาวจำนวนมาก

สรุปว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff ประชาชนมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอน ในระดับสูง เนื่องจากการดำเนินงาน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในการจัดระดับผลิตภัณฑ์ที่นำไปสู่การพัฒนาโดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ส่งผลให้ผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP พัฒนาให้สินค้ามีคุณภาพมาตรฐานที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป สามารถใช้เป็นแหล่งรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้เป็นการประชาสัมพันธ์และ เสริมสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป ส่งผลให้ผู้ผลิตผู้ประกอบการชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนรากฐานให้มีความมั่นคงกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่าย สินค้า OTOP เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าแก่ผู้ประกอบการ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ที่ภาครัฐให้การสนับสนุน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการได้รับการรับรองตามกฎหมาย สามารถขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีสิทธิ์ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ รับผลประโยชน์จากโครงการผู้ประกอบการและผู้ผลิตหัตถกรรมดั้งเดิม ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนาให้มีความคุณภาพมาตรฐานตามกลุ่มคลัสเตอร์ โดยกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในด้านการตลาดการออกแบบพัฒนา

ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์การสร้างแบรนด์รวมถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และการควบคุมคุณภาพสินค้าและเทคนิคการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้ในการต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ช่วยแก่ผู้ผลิตประกอบการ OTOP โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ซึ่งเป็นโครงการที่มีการบูรณาการการทำงานของแต่ละภาคส่วนในการสนับสนุนให้ชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับตนเองและชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่และภาคประชาชนร่วมกันพัฒนาความสามารถของผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ OTOP โดยภาครัฐสนับสนุนให้ชุมชนเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่และแหล่งเงินทุน พัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการและการตลาดเพื่อยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดและสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า และเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งงานในประเทศและ ต่างประเทศ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมให้คงอยู่ในชุมชน และสร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็ง ความรัก ความสามัคคีต่อคนในชุมชน อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จากการนำสินค้า OTOP ร่วมงาน OTOP โดยผู้ราชการจังหวัดมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนำสินค้า OTOP 3 ถึง 5 ดาว ร่วมงาน OTOP ที่จัดขึ้นโดย กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการทำงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแก้ปัญหาความยากจน และพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP สู้สังคมดิจิทัล ขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็งและเติบโต ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ระดับสูง และในด้านการประเมินผลคณะกรรมการผู้นำชุมชนและภาคีผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการเพื่อทราบผลการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

องค์ความรู้การวิจัย กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแบบบูรณาการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับประชาชนในลักษณะหุ้นส่วน ความร่วมมือหรือภาคีเครือข่าย และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครศรีธรรมราช บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนด้าน การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเข้ามาเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ การเสริมอำนาจแก่ประชาชน และผลจากการนำกลยุทธ์การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

แนวทางการบริหารราชการแบบบูรณาการขององค์กรส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คือ วิธีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ เสนอความต้องการในการดำเนินโครงการประกอบด้วย 1) มีส่วนร่วมตัดสินใจ 2)มีส่วนร่วมปฏิบัติหรือดำเนินงาน 3) มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของโครงการ 4) มีส่วนร่วมประเมินผล โดยทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลักในการทำงานของหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน ทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน และนวัตกรรมทางการบริหารราชการแบบบูรณาการที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย 1) กระบวนการภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน 2) การสร้างกลไกส่งเสริมให้ตัวแทนกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมอย่างเป็นทางการ 3) การปรับ

หน่วยงานภาครัฐ วิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานให้มีการทำงานแบบเครือข่าย 4) พัฒนาความเป็นผู้นำให้กับภาคประชาชนสร้างทักษะการทำงานกับทุกภาคส่วน ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการบริหารจัดการ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงานจากการทำงานร่วมกับประชาชนเพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จ และเป้าหมายของงานร่วมกัน เพื่อความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

6. สรุป

การบริหารราชการแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาชุมชน

บทความนี้วิเคราะห์การบริหารราชการแบบบูรณาการที่เน้นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนผ่านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและหัตถกรรมดั้งเดิม โดยมุ่งเน้นการประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน ตัวอย่างชุมชนที่ได้รับการศึกษา ได้แก่ ชุมชนศรีสุพรรณ (จังหวัดเชียงใหม่) ที่มีการผลิตเครื่องเงิน, ชุมชนบ้านไผ่หนอง (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ที่มีการผลิตมีดอรัญญิก, และชุมชนเมือง (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ที่มีการผลิตเครื่องถม ทั้งสามชุมชนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและความภาคภูมิใจในระดับชุมชน

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยกระบวนการนี้ช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นและความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตัวอย่างการดำเนินงานที่สำคัญคือการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อสนับสนุนการผลิต การตลาด และการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรม

แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทความยังเสนอแนวทางการบริหารราชการแบบบูรณาการที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการสร้างกลไกความร่วมมือ เช่น การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การสร้างเครือข่ายการทำงาน และการปรับปรุงระบบการทำงานของภาครัฐเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการตลาดสมัยใหม่ยังเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของหัตถกรรมดั้งเดิมในการแข่งขันในตลาดทั้งในและต่างประเทศ

สรุปได้ว่าการบริหารราชการแบบบูรณาการเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงทรัพยากรของรัฐกับศักยภาพของชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน.

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไปในการที่จะทำหัวข้อการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยมี วัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1) นำผลที่ค้นพบจากพื้นที่เพื่อหาความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากหัตถกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นชุมชนวัฒนธรรมเครื่องเงินวัวลาย มีดอรัญญิก เครื่องถม ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของชุมชนวัฒนธรรมมีดอรัญญิกบ้านไผ่หนอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องเงินชุมชนศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ และเครื่องถมชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปเป็นต้นแบบของชุมชนอื่นๆ

2) นำกระบวนการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมดั้งเดิมของไทย ไปเป็นแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอื่น ๆ

3) นำแนวทางที่ได้จากการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนไปประยุกต์ใช้เป็นนโยบายและแผนพัฒนาชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการ ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และการสร้างเครือข่าย

2) ภาครัฐ และเอกชนควรดำเนินการรณรงค์ให้ผู้ผลิตหัตถกรรมโลหะ ด้านเครื่องเงิน มีดอรัญญิก เครื่องถมป้องกันอันตรายที่เกิดจากการผลิต เพื่อช่วยให้สุขภาพแข็งแรง อายุยืน

3) ควรมีการนำผลที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้เกิดความเป็นชุมชนที่มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ โดยการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาหัตถกรรมดั้งเดิม

2) ควรทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้เกิดความเป็นชุมชนที่มีความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) ควรทำวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารราชการแบบบูรณาการในการพัฒนาหัตถกรรมดั้งเดิมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). *กระบวนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- กรมศิลปากร. (2540). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี*. กรุงเทพมหานคร: เอกสารโบราณคดี.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร. (2552). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และกิตติ ตันไทย. (2560). *วัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน ภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2534). *การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พัชรี สีโรรส. (2551). “พลวัต นโยบายสาธารณะ จากรัฐ เอกชน สู่ประชาชน”.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2552). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2536). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้ง.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2560). “เอนกธรรมทัศน์ พิจารณาสังคมไทย ด้วยภูมิปัญญา ความหวัง และกำลังใจ”. สถาบันคลังปัญญาด้านยุทธศาสตร์ชาติ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2552). *แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Clg & o. Paurtions plauée in rural development: Seeing clarity through specificity. *World Development*, 8, 213-235.
- Grenier, L. (1996). *Population and Development in Thailand*. Regional Institute of Higher Education Republic of Singapore.
- Briker, F., & Clark, J. J. (1954). *Management in the public service: The quest for effective performance*. New York: McGraw-Hill.
- Koontz, H. (1976). *Management: A system and contingency analysis of management function* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Newstrom, J. W., & Davis, K. (1993). *Human behavior at work: Organizational behavior* (7th ed.). New York: McGraw-Hill Book Company.

Philip, H. (1990). *Development dilemmas in rural Thailand*. Oxford: Oxford University Press.

Price, A. (2004). *Human resource management in a business context* (2nd ed.). London: Thomson Learning.

Holloway, W. V. (1959). *State and local government in the United States*. New York: McGraw-Hill.